

Kilépni Budapestről – Hitközség a vidéki közösségekért
2019. április 18. 15:55 - szerző: Ónody-Molnár Dóra

https://168ora.hu/itthon/kilepni-budapestrol-hitkozseg-a-videki-kozossegekert-166863?fbclid=IwAR2C2YhQa_XH_MZh81z5x31CUREVxv30g8NYT0GHcP_RrT411Tipouijnuw

Összeszorul az ember szíve, amikor Szabolcs-Szatmár-Bereg megye falvait, városait róva kisebb-nagyobb zsidó emlékekbe botlik. Itt egy magtár, amely egykor egy zsidó terménykereskedő volt, ott zsidó temetők, zsinagógák. A pezsgő zsidó életnek a holokauszt vetett véget. Ma már alig élnek erre felé zsidók. Emiatt is különleges a Hitközség a közösségért elnevezésű program, amelyet az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség indított márciusban. A közösségépítő kezdeményezés első állomása Tiszalök, ahol Köves Slomó rabbi **stratégiai megállapodást írt alá** Gömze Sándor polgármesterrel (Fidesz–KDNP). A részletekről kérdeztük őket.

– Nem lepődött meg, amikor egyszer csak megcsörrent a telefonja, és egy zsidó közösség vezetője kereste önt együttműködési szándékkal? Ez azért elég ritka esemény lehet egy polgármester életében.

– Gömze Sándor: Higgyc el, egy polgármester már semmin nem lepődik meg. Ráadásul az első pillanattól komolyan vettem és támogattam az elképzelést, hiszen a zsidóság valaha a környék szerves része volt.

– Milyen zsidó emlékek vannak Tiszalökön?

– G. S.: Van zsidó temetők, de ritkán látogatják.

– Köves Slomó: Hány sír van ott?

– G. S.: Sok. Több száz. **Egy képviselőtársam a férjével három éve az összes sírhelyet lefotózta, ezt átadtuk az EMIH képviselőjének.** Egy volt tanítványom a minap bejött hozzám, és hozott egy nyíregyházi újságot, amelyben megírta, hogy itt, Tiszalökön találtak egy pergamentekercset...

– K. S.: ...ez egy mezüze. Hol találták?

– G. S.: Itt bent a városban, építkezés közben. A tanítványom bevitte Nyíregyházára a

hitközségnek. Ennek kapcsán írta a cikket a tiszalöki zsidóságról. De már szinte senki nincs: egy nemrégiben meghalt idős néni unokája jár néha haza, ő zsidó származású. Debrecenben lakik. Rajta kívül nem nagyon tudunk zsidókról.

– K. S: Zsinagóga volt Tiszalökön? Biztosan volt.

– G. S.: Egy nagyobb családi házat alakítottak át imaházzá. Ez nem sokkal a világháború után eltűnt. Az idősebbek úgy emlékeznek, hogy az árvízvédelmi töltés alatt húzódó úton volt az épület, de már semmilyen nyoma nincs. Még fotót sem találtunk. A temetőt egy amerikai alapítvány kerítette körbe pár éve. Mi tartjuk karban.

– Mit tudnak tenni azért, hogy ez az együttműködés ne csak egyszeri adománycsomag-osztás legyen, hanem sok évig tartson, sok közös programmal?

– G. S.: Az EMIH küldetése sok egyéb tevékenysége mellett, hogy megismertesse az emberekkel a zsidóságot, annak kultúráját. Amikor az EMIH képviselője itt járt nálunk a megállapodás aláírása előtt, beszélgetett középiskolás gyerekekkel. Jól kezdett. Azt mondta nekik, jól néztek meg, itt egy zsidó. Aztán a gyerekeket megkérdeztük, mi jut eszükbe arról, hogy zsidó. Az elején kicsit be voltak rezelve, de aztán oldódott a hangulat, és valaki azt mondta, hogy kereskedő. Aztán jött a pénz, a bankár, és volt, aki azt mondta: holokauszt. Valóban, ami megtörtént, soha nem feledhetjük, de a jövőről is beszélgetnünk kell, és erre sok lehetőségünk van. Örömmel, hogy az EMIH segít a helyi rászorultakon, de akkor ér valamit egy megállapodás, ha kölcsönös. Szerencsére vannak olyan rendezvényeink, ahol sok ember megfordul. Lesznek olyan fellépési lehetőségek vagy kulináris találkozók, amelyeken velünk lehetne az EMIH is.

Köves Slomó és Gömze Sándor

– Sóletfesztivál Tiszalökön?

– G. S.: Így van! Az emberek erre fogékonyak. Ha már eljön 500-1000 ember egy-egy rendezvényre, akkor jó, ha nem csak a halászlét kóstolja. A nagyszínpadon mindig változatos programot kínálunk, a kigyerekektől az idősekig, a néptánctól a heavy metalig. Ebbe bele kell férnie a zsidó kultúra bemutatásának is.

– K. S.: Ez rendkívül biztató. A magyar zsidóságnak, ha azt akarja, hogy az emberek nagyobb nyitottsággal és megértéssel forduljanak felé és a kultúrája felé, meg kell hoznia ezt a döntést. És ehhez ki kell lépni Budapestről. A magyar zsidó közösségnek

vannak bizonyos erőforrásai, amelyeket meg lehet osztani azokkal, akik ezt értelmesen tudják használni. De nem csak a rászorulókról van szó a programban. Abból indulunk ki, hogy bizonyosan fontos a tiszalöki emberek számára is, hogy a településük történetének szerves része a zsidóság. Azt tapasztalom, és ez nemcsak a magyar vidékre, hanem a fővárosra is igaz, hogy sok elhagyatott zsinagóga, temető van. Sokan elmennek mellettük, és azt sem tudják, kik nyugszanak ott. De ezt nem is lehet elvárni, ha nem kapnak lehetőséget a másik megismerésére. De ez is a saját történelmük része. Mi azt gondoljuk, hogy ebben a megismertetésben felelősségünk van. A közösség ma már sokkal inkább Budapesthez kötődik, de nem árt a zsidó gyerekeknek sem, ha eljönnek ide, látnak egy másik közeget, hogy egyúttal azt is megélhessék, mennyire sokfélék vagyunk. Mindannyiunk felelőssége, hogy a nyitottságért közösen tegyünk. Ez a megállapodás jó kezdet.

– E kezdeményezés fontos eleme a hídépítés zsidó és nem zsidó, városi és vidéki, szegény és gazdag között. Tiszalökön negyven adománycsomagot osztott szét az EMIH. Mekkora a rászorulók köre?

– G. S.: Nehéz volt negyven csomagot igazságosan szétosztani. Nem mindig kaphat mindenki, sajnos ez nehéz műfaj, nem szabad az adományozást sem túlzásba vinni. Itt, Tiszalökön nyolc-tíz éve, amikor a munkanélküliség országos átlaga 11 százalék volt, az emberek 18-20 százalékának nem volt munkahelye. Ez mára a harmadára csökkent. Jobb a helyzet tehát, mint volt, de még mindig sok a szegény. Kaptunk az EMIH-től két köbméter tűzifát is, ennek a kiosztása folyamatban van. Most, túl a fűtési szezonon, azokat keressük, akik a főzéshez is fát használnak. Az adományruhát pedig a családsegítő központon keresztül osztjuk ki.

– Van itt egy nagy létszámú általános iskola. Itt esetleg indítható az EMIH-hel közösen oktatási program?

– G. S.: Az általános iskola a nyíregyházi tankerületi központhoz tartozik. A tankerületi tanács tagja vagyok, s azt fogom javasolni, hogy ha lesz ilyen megkeresés, akkor annak ne legyen semmi akadálya.

– K. S.: Táboroztatás van? Mit csinálnak a gyerekek otthon?

– G. S.: Nincsenek otthon. Van Erzsébet-tábor, de helyben is van egy civilszervezet, amely itt szervez nyári programokat. És van mit: van egy gyönyörű tiszai strandunk, ahol lehet kempingezni. Van kalandpark, ökocentrum és tiszai tanösvény is. Szeretettel várjuk a zsidó gyerekeket is.

